

Inkoon kunnan lausunto Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen esityksestä palvelujen verkoston kehittämiseksi palvelustrategian mukaisesti

1. Terveysasemapalvelut, suun terveydenhuolto ja aikuisten sosiaalipalvelut

Inkoon kunta ymmärtää terveysasema- ja lähiterveysasemasuunnitelman logiikan, mutta suhtautuu kriittisesti siihen, ettei Inkoossa tulevaisuudessa tarjottaisi enää tiettyjä palveluja fyysisesti. Muotoilu ”palvelutarjonta voi muuttua palveluntarpeen mukaan” voi merkitä mitä tahansa. Kunta suhtautuu epäilevästi tällaisiin pyöreisiin muotoiluihin, jotka voivat johtaa tiettyjen palvelujen vaarantumiseen paikallisella terveysasemalla. Asiakkaille tärkeimpiä palveluja on voitava tarjota jatkossakin paikan päällä paikallisella lähiterveysasemalla. Viittaus etäpalveluihin on ymmärrettävissä tietyissä yhteyksissä, mutta periaatteessa kunta katsoo, että LUVN:n tulee tarjota palvelut fyysisenä lähipalveluna kaikille, jotka pitävät sitä parempana.

Materiaalissa todetaan myös, että tilojen tarve arvioidaan uudelleen, kun Inkoon terveysasemasta tulee lähiterveysasema ja että vuokratustannusten arvioidaan laskevan tilantarpeen vähentyessä.

Aineistosta ja kunnalle asukaskokouksessa esittelystä saa käsityksen, että Inkoon palvelutarjonnassa tapahtuisi vain pieniä muutoksia. Paikallisen TK:n tilantarve on ollut suurempi kuin mitä kunnalla on ollut tarjota, joten kuulostaa huolestuttavalta, että LUVN lähtee siitä, että kustannukset tulevat laskemaan (= LUVN vuokraa kunnalta vähemmän tilaa). Tosiasiassa Inkoon TK:n tilat eivät ole olleet riittävät. Kunta kysyykin siksi, onko LUVN:n suunnitelmissa jo leikata Inkoossa paikallisesti tarjottavia palveluja?

Inkoon kunta on jo vuosia suunnitellut TK:n korjausta tai uudisrakennusta osana kunnan kiinteistöstrategiaa. NHG:n vuonna 2021 tekemän selvityksen mukaan Inkoon TK:ta on laajennettava uudisrakennuksella. Kunta on hakenut kustannustehokkaampaa vaihtoehtoa ja de facto tehnyt yhteistyötä LUVN:n johtavien virkamiesten kanssa osoittaakseen, että tehokkaampi ja kustannustehokkaampi ratkaisu olisi mahdollinen. TK on pienen korjauksen tarpeessa, ja kunta katsoo, että LUVN:n tulee yhdessä kunnan kanssa mahdollisimman pian aloittaa yhteisen tilojen suunnittelu siten, että osapuolet voivat sopia pitkäaikaisesta tilaratkaisusta Inkoossa. Kuntaan tarvitaan tarkoituksenmukainen toimipiste, jotta asukkaille voidaan tarjota palvelut, joihin heillä on oikeus.

Inkoon suun terveydenhuollon palvelut toimivat TK:n yhteydessä. Tämän on jatkettava, ja kunta kehottaa LUVN:a selvittämään, voitaisiinko aloittaa yhteistyö niiden yksityisten toimijoiden kanssa, jotka harjoittavat hyvin korkealuokkaista suun terveydenhuoltoa samassa korttelissa, jossa julkiset palvelut nyt sijaitsevat. Lisäksi Inkoon TK tarjoaa mahdollisuuden laajentaa suun terveydenhuollon tiloja tulevaisuudessa.

Kirkkonummella, Lohjalla tai Tammisaarella tarjottavien laajempien palvelujen suhteen on tehtävä hyvin selväksi, että joukkoliikenteestä riippuvaisen on lähes mahdotonta hankkiutua Inkoosta kyseisille paikkakunnille kohtuullisessa ajassa. LUVN ei voi lähteä suunnittelussaan siitä, että inkoolaiset voivat hankeutua palveluihin autolla. Iso Omena ja Espoon Matinkylän TK ovat toimipisteitä, joihin Inkoosta pääsee helpoiten joukkoliikenteellä.

2. Perhekeskuspalvelut

Yhteistyö ja luottamus kunnan ja hyvinvointialueen välillä

Lasten ja perheiden terveystalvaeluiden mahdollinen supistaminen herättää huolta Inkoon kunnassa ja HIRSK-alueella. Perheiden tarjoaman tuen merkitys on korostunut entisestään, ja palveluverkoston kehittäminen vaikuttaa suoraan perheiden saamaan tukeen. Inkoon kunnan on varmistettava, että palveluverkoston kehittämisessä otetaan huomioon perheiden tarpeet, ja yhteistyö hyvinvointialueen kanssa on saumatonta ja laadukasta.

Perhekeskusten lisääminen ja muutokset edellyttävät uusia toimitaloja, joiden suunnittelussa on kiinnitettävä erityistä huomiota toimivuuteen ja kustannustehokkuuteen. Inkoon kunnassa on mahdollista tarjota perhekeskukselle toimivat tilat terveysaseman yhteyteen tulevaisuudessa.

Kuntien ja hyvinvointialueiden yhteisenä haasteena on yhteisten tilojen hallinnointi, ja yhteistyön tarve korostuu Inkoon kunnassa erityisesti perhetyön ja perhekeskusten tilakysymysten osalta. Useat hyvinvointialueen palvelut toimivat ainakin aluksi kuntien omistamissa vuokratiloissa. <https://vm.fi/kuntien-ja-hyvinvointialueiden-yhteistyö> LUVN esittää perhekeskusten määrän lisäämistä, mikä merkitsee lähialueen neuvoloiden toiminnan siirtymistä pääosin perhekeskuksiin uusien perhekeskusten perustamisen myötä. Inkoon kunnassa ei tällä hetkellä ole fyysisistä perhekeskusta tai perhekeskuksen kohtaamispaikkaa, mutta nykyisen terveyskeskuksen tiloihin (lähiterveysaseman) rakennuksessa olisi mahdollista tarjota kohtaamispaikkaa, perhesosiaalityön, kasvatns- ja perheneuvonnan sekä kuntoutuspalveluiden tarpeisiin.

Vaikka esityksen tavoitteena on saavutettavuuden parantaminen, on varmistettava, että palvelut ovat saavutettavissa myös julkisilla kulkuvälineillä. Inkoon kunnan tulee varmistaa, että palveluverkoston kehittäminen ei heikennä palvelujen saavutettavuutta nykyisestään.

Esityksen arvioidut riskit ja vaikutukset

Inkoon kunnan myönteisen kehityksen edellytys on tasavertaisten palveluiden tarjoaminen kuntalaisten näkökulmasta. Nykyisessä verkoston kehittämisluonnoksessa tulee vahvistaa lähipalveluita Inkoon kuntalaisten näkökulmasta perhekeskuspalveluiden osalta.

LUVN:n esityksen tavoite että ” Yli 99% asukkaista saavuttaa perhekeskuksen tai sen alueellisen toimipisteen autolla puolen tunnin sisällä”. Perheiden palvelut eivät kuitenkaan voi olla niin kaukana, ettei niitä saavutettaisi myös julkisilla kulkuvälineillä Inkoon pääreittejä pitkin.

Kokonaisvaltainen tuki kasvatuksen ja vanhemmuuteen liittyen sekä lasten ja nuorten terveyden ja kehityksen tehokas seuraaminen vaatii helposti saavutettavissa olevia lähipalveluita. Uudistus vähentäisi saavutettavuutta nykyiseltään.

Nykyisessä verkoston kehittämisluonnoksessa ei ole kehittämissuunnitelmasta, joka vahvistaisi lähipalveluita Inkoon kuntalaisten näkökulmasta perhekeskuspalveluiden osalta.

Vaikutusten seuraaminen

Ehdotettu vaikutusten seuraamisen kuvaus ei ole riittävä nykyisessä ehdotuksessa. Vaikutusten seuraamisen on oltava kattavaa siksi pelkästään tiivistä seuranta ei voida hyväksyä riittäväksi mittariksi.

Muut esitykseen liittyvät kommentit

- Inkoon kunnan perhepalveluiden kehittäminen on olennainen osa kunnan vetovoiman ja pitovoiman vahvistamista. Kuntien ja hyvinvointialueen yhteistyön on oltava tiivistä myös työllisyyden edistämisen näkökulmasta. Kuntien ja hyvinvointialueen yksi yhdyspintakokonaisuus on työllisyyden edistäminen,

jonka yhdyspintatyöhön vaikuttaa hyvinvointialueuudistuksen lisäksi käynnissä oleva TE-palvelut 2024-uudistus. [Kuntien ja hyvinvointialueiden yhteistyö ja yhdyspinnat | Kuntaliitto.fi](#) [Kuntien ja hyvinvointialueiden yhdyspintafoorumi: työllisyyden edistämisen yhdyspinnat | Kuntaliitto.fi](#)

- On tärkeää huomioida, että Inkoon kunnassa valtaosa lapsista tarvitsee palveluita ruotsiksi, ja tämä tulee ottaa huomioon perhepalveluiden ja oppilashuollon järjestämisessä.
- Perhekeskuksien, kohtaamispaikkojen ja perhesosiaalityön tarve lisääntyy kesäkautena, jolloin Inkoossa monikertaistuu perheiden määrä kesäasukkaiden muodossa.
- Oppilashuollon kehittämisen suhteen on otettava huomioon tulokset Kouluterveyskyselystä on huomattu että viihtyvyys koulussa on vähentynyt Inkoolaisten oppilaiden kohdalla.

1 2 3 4 5 6 Sammanfattning per kommun

Ingå: sammanfattning av Hälsa i skolan 2023

Översikt över barns och ungas hälsa och situation*

- Eleverna i åk 4-5 i Ingå är i genomsnitt något mindre nöjda med sina liv och skolgång, visserligen är marginalerna för dessa indikatorer små. Ingå är den enda kommunen där det finns data endast från åk 4-5 i grundskolan, och kommunen är också liten.
- Indikatorerna för skolgång och skolgemenskap är i övrigt på en god nivå i Ingå och motsvarar genomsnittet för hela landet, även om skolutmatning upplevdes något mer i Ingå än genomsnittet.

Styrkor

- I skolorna upplever barn och unga att det råder en öppen diskussionsmiljö, och Ingå utmärker sig positivt jämfört med andra kommuner genom att man vågar uttrycka sina åsikter i klassen (ca 70 %).
- Indikatorerna gällande motion, sömn och mental hälsa är på en bättre nivå än genomsnittet för de andra kommunerna i jämförelsen.

Granskning av utvecklingen på årsbasis (2017-2023)

- Det har skett en liten minskning i att tycka om skolgången (genomsnitt ca 10 %), och arbetsron i klassrummet har upplevts sämre med nästan 30 %.
- Enligt den årsbaserad granskning har fallen med att pröva tobak/cigaretter fyrdubblats mellan åren 2017 och 2023.

Utvecklingsområden

- Av kommunerna i jämförelsen upplevs det mest medelmåttigt eller dåligt hälsa i Ingå (cirka 16 %).
- I jämförelse med de andra kommunerna har Ingå flest fall av 4-5 klassister som provar tobaksrökning (cirka 12 %).
- I Ingå har ungefär var femte barn upplevt fysiskt hot. Det är det högsta antalet jämfört med de andra kommunerna.

Rekommendationer för åtgärder

- Satsningar på elevråds- och skolkamratverksamheten ökar skoltrivseln samt möjligheterna till barns och ungas aktivitet och delaktighet; fortsättning av kamratmedlingsarbete och fördelarna med positiv pedagogik
- Ökad information om rökning, e-cigaretter och riskabelt drickande för unga samt stärkande av sociala färdigheter, t.ex. baserat på kampanjer inom förebyggande arbete mot missbruk, exempelvis i samarbete med kommunens förebyggande arbete mot missbruk, samt ökad övervakning under raster och ökad medvetenhet bland personalen.

* Ingå har data samlats in endast från årskurserna 4-5 i grundskolan, eftersom det inte finns högstadium eller andra stadets läroanstalter där. Antalet respondenter i Ingå i skolhälsoenkäten för år 2023 är följande: åk 4-5, N=93.

1 2 3 4 5 6 Rekommendationer för åtgärder

Sammanfattning av rekommendationer för åtgärder på kommunnivå, del 1/2

Förslag till åtgärder på kommunnivå

Ingå	<ol style="list-style-type: none"> 1) Satsningar på elevråds- och skolkamratverksamheten ökar skoltrivseln samt möjligheterna till barns och ungas aktivitet och delaktighet; fortsättning av kamratmedlingsarbete och fördelarna med positiv pedagogik 2) Ökad information om rökning, e-cigaretter och riskabelt drickande för unga samt stärkande av sociala färdigheter, t.ex. baserat på kampanjer inom förebyggande arbete mot missbruk, exempelvis i samarbete med kommunens förebyggande arbete mot missbruk, samt ökad övervakning under raster och ökad medvetenhet bland personalen (Läkärleht, Ehyt rf, THL)
-------------	--

- Inkoon kunnan lasten kouluviihtyvyyden vähentyminen nostaa oppilashuollon vahvistamisen tarpeen näkyväksi eikä esimerkiksi voida hyväksyä jatkossa koulupsykologipalveluiden korvaaminen kuraattoripalveluilla lakisaateisyyden varmistamiseksi.

(Kts INGÅ/17/00.01.02/2024 Anordnandet av skolpsykologtjänster - Koulupsykologipalveluiden järjestäminen: 24.11.2023 kunta sai tiedon, että hyvinvointialueen säästötoimien vuoksi opiskeluhoito ei enää vuoden 2024 alusta käytä lainkaan ostopalveluita. Inkoon kohdalla tämä merkitsee, että myös suomenkieliset koulupsykologipalvelut loppuvat lähipalveluna, mikäli hyvinvointialue ei onnistu palkkaamaan omaa koulupsykologia, joka voisi toimia myös Inkoossa. Siuntion kunnanhallitus päätti kokouksessaan 27.11.2023 lähettää Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle vaatimuksen opiskeluhoillon psykologiresurssin saattamisesta lain vaatimalle tasolle. Hyvinvointialueen opiskeluhoillosta vastaava palvelulinjajohtaja vastasi 18.12.2023 päivätyssä kirjeessä, että hyvinvointialueella on ollut haasteita riittävien psykologipalveluresurssien järjestämisessä. Kirjeessä todetaan, että yhden ostopalveluna hankitun koulupsykologin hinnalla saa lähes kolme omaa psykologia. Kirjeessä todetaan lisäksi, että oppilas- ja opiskelijahuoltolain 15 §:n mukainen mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskeluhoillon psykologin tai kuraattorin kanssa määräajassa toteutuu Siuntiossa myös lähitapaamisella kuraattorin kanssa oppilaitoksessa)

Yhteistyön ja palveluiden kehittämisen on tapahduttava tiiviissä vuorovaikutuksessa kuntalaisten tarpeiden ja hyvinvoinnin edistämiseksi.

3. Sairaalapalvelut

Raaseporin kaupunki, Hangon kaupunki ja Inkoon kunta ovat toimittaneet tämän lausunnon HUS-yhtymän hallitukselle sekä Länsi-Uudenmaan aluehallitukselle Raaseporin ja Lohjan sairaaloiden toiminnasta parhaillaan käytävien keskustelujen johdosta.

Raaseporin sairaalan osalta korostamme seuraavaa:

- Alueen kannalta on erittäin tärkeää, että Raaseporin sairaalalle kehitetään kestävä profiili, jossa koko hoitoketju huomioidaan. Raaseporin sairaalan ympärivuorokautinen perusterveydenhuollon päivystys mahdollistaa sen, että osa päivystystoiminnasta on lähellä kuntalaisia. Se vahvistaa sekä asukkaiden turvallisuuden tunnetta että elinvoimaa, mikä puolestaan vahvistaa asukkaiden hyvinvointia ja toimii osana alueen ennaltaehkäiseviä toimia.
- Hoidon saavutettavuus tulee taata asuinkunnasta riippumatta. Lähin HUS-sairaala, jossa on ympärivuorokautinen yhteispäivystys, on Lohjalla. Hangosta on noin 80 kilometriä Lohjan sairaalaan. Raaseporista on enimmillään noin 90 kilometriä ja lyhyimmillään noin 15 kilometriä. Inkoon keskustasta on 26 kilometriä Lohjan sairaalaan. Jos Lohjan sairaalan toiminta lopetettaisiin, etäisyydet olisivat vieläkin pidemmät. Lohjan sairaalasta Jorvin sairaalaan on matkaa noin 45 kilometriä.
- Kielelliset oikeudet on taattava. Alueemme on kaksikielinen, ja Raaseporin sairaalalla on erittäin tärkeä rooli hoidon tarjoamisessa molemmilla kansalliskielillä, ruotsiksi ja suomeksi. Viittaamme tässä myös Orpon hallituksen hallitusohjelmaan ja kirjoituksiin siitä, että Raaseporin ja Porvoon sairaaloiden yhteyteen perustetaan verkostomaisia osaamiskeskuksia, jotka keskittyvät tukemaan ja kehittämään kielellisten oikeuksien toteutumista sosiaali- ja terveydenhuollossa. Huomioitavaa on myös, että Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueella on erityistehtävä tukea sosiaali- ja terveyspalveluiden ruotsinkielisten palveluiden kehittämistä koko maassa.
- Alueen ikärakenne, matkailu ja kesän aikana lisääntyvä vapaa-ajan asuminen sekä Uudenmaan prikaati ja alueen teollisuus ovat huomioon otettavia tekijöitä, jotka korostavat Raaseporin sairaalan ympärivuorokautisen päivystyksen tärkeyttä.
- Perusterveydenhuollon ympärivuorokautinen päivystys on myös erittäin tärkeä viranomaisille. Poliisi joutuu usein käymään päivystyksessä asiakkaidensa kanssa. Päivystyksen aukioloaikojen muuttuminen vaikuttaisi selvästi poliisin työhön, eivätkä poliisin resurssit riittäisi, koska matka Lohjan sairaalaan on suoraan poissa poliisinmahdollisuuksista reagoida alueen muihin tehtäviin.
- Raaseporin sairaalan profiilia kehitettäessä tulee huomioida myös mielenterveyshuolto ja psykiatrinen hoito. Alueella toimii jo nykyisin psykiatrisen avohoidon HUS-osasto, Raaseporin mielenterveyskeskus sekä hyvinvointialueen mielenterveys- ja päihdehuolto.
- Hyvin toimivan, laadukkaan osaamiskeskuksen edellytyksenä on, että keskuksessa on riittävästi osaamista, mikä puhuu näin ollen myös elektiivisten poliklinikkojen ja asianmukaisen diagnostiikan puolesta. Osaamiskeskuksessa on oltava riittävästi toimintaa substanssiosaamisen ylläpitämiseksi ja kehittämiseksi.
- Taudinmääritystä varten kiinteistössä on oltava CT-laite. Myös tukipalveluiden, kuten röntgen- ja laboratorion palveluiden, on oltava käytettävissä nykyisen mallin mukaisesti. Ultraäänitutkimuksia tarvitaan niin ikään. Parhaimmillaan Raaseporin sairaala voisi nykyaikaisilla laitteillaan keventää muiden paikkakuntien HUS-toimipisteiden kuormitusta.
- Ensihoitoon tarvitaan riittävästi resursseja.
- Päätöksenteossa on huomioitava myös alueen erityispiirre eli laajuus. Sekä joukkoliikenteen että taksin saatavuus on rajallinen. Tällä hetkellä on aika ajoin todella vaikea saada taksia päästäkseen paikasta toiseen.

- Raaseporin kaupunki osallistuu suoraan ammattikorkeakoulu Noviassa järjestettävän koulutuksen rahoittamiseen helpottaakseen Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen ja HUSin sairaanhoitajapulaa ja erityisesti pulaa ruotsinkielisistä sairaanhoitajista. Viidenkymmenen sairaanhoitajaopiskelijan koulutus alkoi viime vuonna, mutta kiinnostus oli sitäkin suurempi. On tärkeää huolehtia henkilöstöstä ja ymmärtää, ettei voida laskea sen varaan, että henkilöstö muuttaa työn perässä toiselle paikkakunnalle vaan löytää muita työllistymisvaihtoehtoja. Raaseporissa koulutetaan sairaanhoitajien lisäksi myös muita tärkeitä työntekijöitä. Haluamme korostaa erityisesti Axxellin lähihoitajakoulutusta.
- Päivystys, samoin kuin HUSin sairaalassa järjestämä polikliininen toiminta ovat alueella erittäin tärkeitä sekä tasapuolisen hoidon että kielellisten oikeuksien turvaamiseksi. Tämän vuoksi me Raaseporin kaupunki, Hangon kaupunki ja Inkoon kunta katsomme olevan ensiarvoisen tärkeää, että Raaseporissa on myös vastaisuudessa perusterveydenhuollon ympärivuorokautinen päivystys sekä että muut toiminnot saavat jatkaa nykyisessä laajuudessaan eikä niitä saa lopettaa vaan kehittää.
- Vetoamme HUS-yhtymän hallitukseen, että se antaa sairaalan sopeutua uuteen tilanteeseen toiminnan siirtyessä hyvinvointialueen toimintaan, eikä kohdistu sairaalaan lisää muutoksia lähivuosina, esimerkiksi supista polikliinistä tai muuta toimenpidetoimintaa. Nyt on tärkeä toimia henkilöstön viihtyvyyden ja Raaseporin sairaalan houkuttelevuuden puolesta.

Lohjan sairaalan osalta korostamme seuraavaa:

- Talousarviokehityksen ja HUSin palveluverkon valmistelu aiheuttavat suurta huolta alueella. Ymmärrämme, että taloutta on tasapainotettava, mutta samalla on varmistettava kaikkien potilasturvallisuus ja yhtäläinen mahdollisuus saada hoitoa. Nämä tekijät korostavat Lohjan yhteispäivystyksen ja synnytysosaston tärkeyttä. Lohjan sairaalassa on myös vastedes oltava mahdollisuus leikkauksiin sairaalan päivystysaikoina.
- Kuten edellä todetaan, etäisyys Lohjan sairaalaan on jo nyt pitkä monissa tapauksissa. Jos toimintaa leikataan ja jos asukkaiden on hakeuduttava toiseen sairaalaan, etäisyys pitenee entisestään. Ottaen huomioon sen, mitä edellä on kirjoitettu mm. Uudenmaan prikaatista, teollisuudesta ja esimerkiksi seudun satamatoiminnasta, korostamme myös sitä, että Lohjan sairaalan ympärivuorokautisessa leikkaustoiminnassa on kyse valmiudesta.
- Alueella ollaan erittäin huolestuneita siitä, aiotaanko Lohjan sairaalan synnytysosasto sulkea. Synnyttäjän ja uuden perheen tulee kokea jokainen synnytys turvallisesti. Tähän sisältyy muun muassa se, että synnyttäjän ei tarvitse pelätä joutuvansa synnyttämään matkalla synnytyslaitokseen tai ambulanssissa, koska etäisyys lähimpään synnytyslaitokseen on pitkä. Lisäksi ollaan huolissaan siitä, riittääkö muualla kapasiteetti synnyttäjien vastaanottamiseen Lohjan sairaalasta.
- Se, miten synnytyshoito toimii ja miten synnyttäjiä ja perheitä kohdellaan ennen synnytystä, synnytyksen aikana ja sen jälkeen, on erittäin tärkeää jokaisen synnyttäjän hyvinvoinnille, ja se vaikuttaa myös perheen haluun hankkia lisää lapsia. Nyt tarvitaan päätöksiä, jotka vahvistavat halua perustaa perhe ja hankkia useampia lapsia. Lohjan sairaala on ylläpitänyt ja kehittänyt edelleen vauvaystävällistä toimintatapaansa. Se, että Lohjan sairaala on saanut Baby Friendly Hospital -sertifikaatin, on erittäin merkittävää ja osoittaa hoitotyön laatua. Tällaista toimintaa on kehitettävä, ei lopetettava.
- Päätös siitä, että Lohjan sairaalassa ei ole synnytystoimintaa eikä leikkaustoimintaa 17.6.–8.9.2024, on alueella herättänyt voimakkaita tunteita ja monia kysymyksiä. Erityisesti pitkät välimatkat, synnyttäjien haavoittuva tilanne ja kielelliset näkökohdat huomioon ottaen vetoamme HUS-johtoon, jotta mahdollinen kesäsulku on mahdollisimman lyhyt.

Lopuksi haluamme korostaa päätösten seurausten laajojen ennakoarviointien merkitystä ennen mahdollisen päätöksen tekemistä sekä vuoropuhelun käymistä asukkaiden, kuntien, viranomaisten, hyvinvointialueen ja HUS-yhtymän kanssa. Mielestämme on erittäin perusteltua järjestää vilpittömiä lausuntokierroksia, joihin osallistuvat alueen viranomaiset ja kunnat sekä muut toimijat.

4. Ikääntyneiden ja vammaisten asumispalvelut

Hyvinvointialueen tavoitteena on mitoittaa palvelut vastaamaan palvelutarvetta. Pienessä kunnassa ikääntyneiden asumispalveluiden tehokkuuteen vaikuttavat useat tekijät, kuten väestön ikärakenne, palvelujen saatavuus ja resurssit. Inkoon kunnan ikääntyvän väestön palveluiden tarve tulee kasvamaan nykyisestä, vanhenevan ikärakenteen vuoksi. Lisäksi kunnan erityispiirteenä on erittäin vahva kasikielisyys. Inkoossa on edelleen enemmistö ruotsinkielisiä ja ikääntyvästä väestöstä suhteellinen osuus vieläkin suurempi. Palveluiden saatavuus omalla äidinkielellään pitää taata myös palveluasumistoinnassa. Tämä asettaa vaatimuksia henkilökunnan palkkaamiseen.

Ikääntyneiden suhteellinen osuus kunnan väestöstä kasvaa, joten eri tasoista palveluasumista tarvitaan tukemaan ikääntyneiden hyvinvointia, toimintakykyä ja palvelutarpeiden saatavuutta. Palvelusuunnitelmalla on vaikutuksia myös resurssien käyttöön ja kohdentamiseen, mikä voi muuttaa kunnan taloudellisia ja organisatorisia painopisteitä. Inkoossa asumiskohteiden palvelurakenne on ohut. Eritasoisista palveluasumista ei ole juurikaan tarjolla. Kunnassa toimii tällä hetkellä kaksi ikääntyneille suunnattua palveluasumisyksikköä. Vaahteramäki ja Kissankulma.

Kunnan asukkaat ovat peräänkuuluttaneet uusien asumismuotojen mahdollistamisen kuntaan, siten että ikääntyväälle väestölle löytyisi yhteisöllisen asumisen mahdollisuuksia. Asumisyksiköitten ja mallien kehittäminen olisi mahdollista Inkoossa, esim. hyödyntämällä olemassa olevia uudehkoja ja tällä hetkellä tyhjiillään olevia rakennuksia Kissankulma toimipisteen vierestä. Tällä hetkellä tilat ovat ulkopuolisella sosiaali- ja terveysalan toimijalla vuokralla, mutta käyttöaste on alhainen. Nämä tilat soveltuisivat erittäin tehokkaasti hyvinvointialueen palveluverkoston kehittämissuunnitelman toimenpiteisiin kuntamme alueella ja olisi erittäin kustannustehokasta, koska uusia tiloja ei tarvitsisi rakentaa.

Tehokkaat asumispalvelut parantavat ikääntyneiden ja vammaisten elämänlaatua ja vähentää yksinäisyyttä. Muiden terveys ja sosiaalipalveluiden karsiminen kunnassa saattaa kuitenkin heikentää tarvittavan avun saantia, tai ainakin viivästyttää sen saamista. Tarvittavan avun saanti ikääntyneille ja vammaisille on turvattava.

Asumispalveluiden muoto ja määrä vaikuttaa suoraan kunnan ikääntyvän väestön elämänlaatuun. Terveyspalveluiden saavutettavuus on avainasemassa, etenkin kun liikkuminen joudutaan hoitamaan pääsääntöisesti omilla autoilla tai Kela-kyypein. Kunnan joukkoliikennejärjestelmä ei pysty takaamaan saavutettavuutta kaikille kuntalaisille ja matkustusajat julkisilla kulkuneuvoilla Kirkkonummelle ja Lohjalle ovat erittäin hankalat ja aikarajoitteiset. Asuminen tulisi olla lähellä terveyspalveluita.

Inkooseen sopii erittäin hyvin myös liikkuvien palveluiden toimintaa, koska kunta koostuu useista kylistä ja niiden etäisyys keskustan palveluista ei mahdollista jalan saavutettavuutta etenkin ikääntyville ja heikentyneen toimintakyvyn omaaville. Teknologian hyödyntäminen ja ennaltaehkäisevät palvelut ovat tärkeitä ikääntyneiden asumispalveluiden tehokkuuden lisäämisessä pienissä kunnissa, mutta ihmisten kohtaaminen ja kontaktit eivät lisäänty, vaan eristäytyneisyys voi jopa lisääntyä. Todelliset ihmiskontaktit ovat elintärkeitä.

Asumispalveluiden kehittäminen vaatii tehokkaampaa rajapintatyötä hyvinvointialueelta kunnan kanssa, jotta ikääntyneiden ja vammaisten hyvinvointi pystytään takaamaan kunnassa. Hyvinvointialueen palveluiden keskiarvottaminen alueella heikentää kunnan palvelukoemusta ja laatua ikääntyneiden ja vammaisten parissa, koska lähipalvelut ovat olleet saavutettavuuden näkökannalta ylivertaisia ja tehokkaita, ja ennen kaikkea kustannustehokkaita.

Yhteistyö lähikuntien kanssa voi olla kustannustehokasta palvelutuottamisen kannalta, mutta Inkoon osalta kuljetuskustannusten kasvu olisi tuolloin merkittävää, koska julkisen liikenteen vuorot ei mahdollista inhimillisissä aikarajoissa tapahtuvaa palvelunsaantia. Käyntiajat kasvaisivat kohtuuttoman pitkiksi. Tärkeää onkin seurata ja arvioida vaikutuksia kunnan toimintaan sekä ikääntyneiden asukkaiden hyvinvointiin ja kehittää rajapintatyötä hyvinvointialueen ja kunnan kanssa.

5. Pelastus- ja ensihoitopalvelut

Pelastustoimen palveluverkko muodostuu nykyisistä pää- ja sivutoimisista paloasemista sekä sopimuspalokuntien paloasemista. Lisäksi palveluverkkoa tukee yhteistyö naapuripelastuslaitosten kanssa.

Alueen palveluverkkoa ylläpidetään siten, että pelastustoiminta voidaan aloittaa aluevaltuuston päättämän pelastustoimen palvelutasopäätöksen mukaisissa ajoissa.

Inkoon uusi sopimuspalokunnan paloasema valmistui v. 2023. Kunnalla ja hyvinvointialueella on asemasta pitkäaikainen vuokrasopimus. Asemalle on sijoitettuna myös ensihoidon yksikkö. Sopimukseen sisältyy myös aseman laajennusvaraus.

Hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutasopäätöksessä hyv. 24.10.2023 on otettu esiin Joddbölen alueen kehitys. Mm. Joddböle 3 -asemakaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelman lausunnossaan LUP totesi seuraavaa:

Pelastuslaitoksen huolena on se, että alueelle syntyy uudis- ja täydennysrakentamisen myötä uusi alue, jonka riskiluokka nousee. Mikäli riskiluokka nousee, niin pelastuslaitos ei nykyisellä paloasemaverkostolla ehdiä saavuttamaan alueen määritetyssä ajassa.

Siten on siis mahdollista, että pelastustoimen paloasemaverkosta joudutaan tulevaisuudessa täydentämään Inkoon osalta nyt esitettyyn nähden.

Alueen pelastustoimen järjestelmään kuuluu sopimusten kautta myös neljä alueen viidestä meripelastusseurasta (Espoo, Porkkala, Hanko, Tammisaari).

6. Muut esitykseen liittyvät kommentit

Inkoon kunta ei voi hyväksyä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen esitystä palvelujen verkoston kehittämiseksi palvelustrategian mukaisesti sen nykyisessä muodossaan. Yleisesti ottaen Inkoon kunta näkee, että esitys antaa puutteellisesti tietoa siitä mitkä palvelut jatkossa tuotetaan kunnassa. Esitetyt linjaukset ovat epämääräisiä ja jättävät varaa tulkinnanvaraisuuksille. Esimerkiksi termi lähiterveysasema vaatii tarkentamista. Inkoon kunta toivoo selkeämpää esitystä, jossa ilmenee mitkä palvelut jäävät kuntaan. Viittaukset myöhempiin laadittaviin suunnitelmiin aiheuttavat lisää epäselvyyttä, mikä aiheuttaa hämmennystä ja huolta asukkaissa sekä henkilöstössä. Lisäksi esityksessä ei huomioida tarpeeksi hyvin toimia, jotka ratkaisisivat nykyiset henkilöstön saatavuusongelmat, mitkä ovat heijastuneet varsinkin terveysaseman toimintaan ja oppilashuollon palveluihin. Esityksessä ei ole myöskään huomioitu tarpeeksi hyvin kunnan ominaispiirteitä, jotka käsittävät saariston vaikeakulkuisuuden, rajoitetut joukkoliikenneyhteydet ja kaksikielisen palvelun saatavuuden.

Inkoon kunnan ehdoton vaatimus on, että kunnassa säilyvät nykyiset terveyskeskuspalvelut. Inkoon kiinteistökannan suurimmat rakennuskokonaisuudet terveyskeskus, Lönneberga-Vaahterämäen palvelutalot

sekä paloasema ja Laiduntien varikkorakennus sisältyvät kunnan v. 2024 päivittämän kiinteistöohjelman salkkuun D ja meillä on vuoden 2025 loppuun ulottuvat vuokrasopimukset niistä, poikkeuksena paloasema, jonka sopimus on vuoteen 2048. Palveluverkkoesityksessä todetaan, että terveyskeskuksen tilatarve arvioidaan uudestaan. Tässä tapauksessa kunta esittää, että kunnantaloon sijoitetut sosiaalipalveluiden tilat siirretään terveyskeskukseen. Inkoon tavoitteena on päästä LUVN:n kanssa sopimukseen terveyskeskuksen peruskorjauksesta ja siihen liittyvästä pitkäaikaisesta vuokrasopimuksesta. Inkoo toivoo parempaa näkyvyyttä sopimustilanteesta kiinteistöjen kehittämisen pohjaksi, jotta suunnitellut korjaukset eivät viivästy sopimustilanteen epävarmuuden takia.

Inkoolla on myös strategisena tavoitteena kehittää kuntakeskuksen asuntotarjontaa ja hankkeen yhteyteen sopisi kehittää myös yhteisöllistä tai esim. eri tavoin tuettua palveluasumista erilaisiin tarpeisiin. Inkoo on kiinnostunut kaikesta tähän aihepiiriin liittyvästä esim. yhteiskehittämisen malleista.